

Norman Lamm --Yeshiva University Commencement Address--5/23/2002

תלמידים ותלמידות היקרים:

היום, באופן רשמי, אתם יוצאים מבין כותלי ישיבה אוניברסיטה, כל אחד ואחת לקראת משימה מיוחדת לאורך חייו. תרשו לי להציע לפניכם כמה הערות שאולי יעזרו לכם במידה-מה.

ראשית כל, בין אם אתם מתכוונים לשוק העבודה מיד, בין אם תמשיכו ללמוד כהכנה מתקדמת למקצוע, בין אם תבחרו ללמוד תורה לעוד שנה או כמה שנים, עליכם לזכור את הניסוח של מורנו ורבנו הגר"ז סולובייצ'יק זצ"ל:

ההבדל העצום בין גורל וייעוד--Fate or Destiny. אל תרשו לעצמכם להיגרר אחר גורל—מה שהטבע והחברה וההיסטוריה מעמיסים עליכם בלי כיוון, בלי טעם, בלי משמעות עליונה. עליכם לבחור בייעוד—בעתיד שבו אתם משמשים כאמצעים למשהו מעבר לחיים היומיומיים, מעבר לאינטרסים אנכיים וצרים, לחיים שתתרמו תרומה נכבדת ועשירה להתפתחות חייכם הפנימיים. ובתור יהודים, ובעיקר כבני ובנות תורה, חיים פנימיים אלה

קשורים ותלויים בתפקיד שאתם שואפים למלא בחיים הציבוריים שלנו—בחינוך, בקהילה הדתית, בקהילה היהודית הכללית, במדינת ישראל ובחיי העם היהודי בכל מקום שהם. לא משנה אם אתם מתפקד כרופא או כשופט, כאיש עסקים או כעיתונאי, כרב או כמחנכת. העיקר: שכל אחד מכם יהפוך את הגורל לייעוד, מאדם שהתנאים מבחוץ קובעים את העתיד שלו, למי שיוצר ובוחר את העתיד שלו. החינוך שלכם פה הכין אתכם לזה.

ובתור אנשי ייעוד עליכם לשאוף להנהגה. לכל אחד, במידה זו או אחרת, יש הכשרון הזה של מנהיג—אם לא כמנהיג מוכר על-ידי המונים או מנהיג מוסד או קהילה, לפחות כמי שיכול להשפיע באופן עמוק ולהסיב ולשפר החיים של יחידים או אפילו יחיד. העולם היהודי דל הוא במנהיגים אותנטיים הפועלים לשם אידיאלים נשגבים ולא לשם התפארות אישית. עליכם לעזור למלא את החלל הזה ביהדות בתקופה הקשה שלנו, גם כאן גם בארץ.

אולם עלי לברר לכם שאני מתכוון להנהגה ולא לסתם הנהלה. יש הבדל עצום בין management and leadership. התורה מספרת לנו בשמות (יח-יח) שמשה—המנהיג בה"א הידיעה—נמצא במבוכה. פשוט, העבודה היא מעבר לכוחותיו. כך אומד לו חותנו יתרו: "נבול תבול גם אתה גם העם הזה אשר עמך כי כבד מן הדבר לא תוכל עשהו לבדיך", ומציע לו שיטה סיסטמטית של שיפוט והנהלה.

ונשאלת השאלה: האם צדק יתרו בעצתו? והתשובה היא: הן ולאן. מחד גיסא, אם משה לא היה מקבל עצת חותנו, אין ספק שהיה כל כך עמוס עד שלא היה לו לא הכוח ולא הפנאי להתמסר לצורכי העם ולהעלותם מעבדים מרודים לדרגת מקבלי התורה.

אבל מאידך גיסא, גם אין ספק ששיפור סכני באמצעי העבודה, שיטה מפותחת ומשוכללת של הנהלה בלבד—אינה מועילה. בא וראה שבפרשת בהעלותך (במדבר יא-יד), אחרי שמשה כבר קיבל ויישם את כל ההצעות של יתרו, הוא מגיע לאפיסת הכוחות עד כדי כך שגבל בייאוש: "לא אוכל אני לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד ממני"—כמעט אותן המלים בדבריו של יתרו למשה בפרשת יתרו שנים לפני כן! למרות כל הלקח הסכני והתכניות המתוחכמות של יתרו ב management methods, לא הצליח משה להימלט מסכנת "נבל תבל", אם כי בלי השיטתיות של יתרו ודאי היה משה נכשל אפילו קודם לזמן זה.

הנהלה מאורגנת וסכניקה משוכללת אינן מספיקות. מלבד ומעבר לזה, דרושים אנשים שיהיו מנהיגים אמיתיים, שיהיו מסורים לאידיאלים נשגבים ושיפעלו עם אחרים--"אחים לדעה" כלשון הרמב"ם—שבצוותא ויכלו להפך את גורל העם לייעוד. ואמנם, זוהי תשובת ההשגחה עליונה למשה: "אספה לי שבועים איש... ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם ונשאו אתך במשא העם". לא סתם מנהלים אלא אנשי רוח, רוח השואבת ממעינות אישיותו של משה רבנו. לזה לא מספיק כושר מנהלי-סכני בלבד.

אני מקווה שהחינוך שקיבלתם אצל המורים והרבנים, הפרופסורים וראשי ישיבות שלנו, ישמש כנר לדגליכם לאורך כל ימי חייכם, ואני מברך אתכם שתהיו מקור ברכה למשפחותיכם ולכל בית ישראל, שתזכו לייעוד במקום גורל, ושתמשו כמנהיגים לעמנו על כל שכבותיו, כל אחד לפי יכולתו, והשי"ת יאציל עליכם רוח חכמה ובינה, גבורה וחסד, ויחד מכה לתקופה חדשה ומזהירה, לכם ולנו ולכל בית ישראל בארץ ובגולה, ולגאולה שלימה, לנו ולכל האנושות.